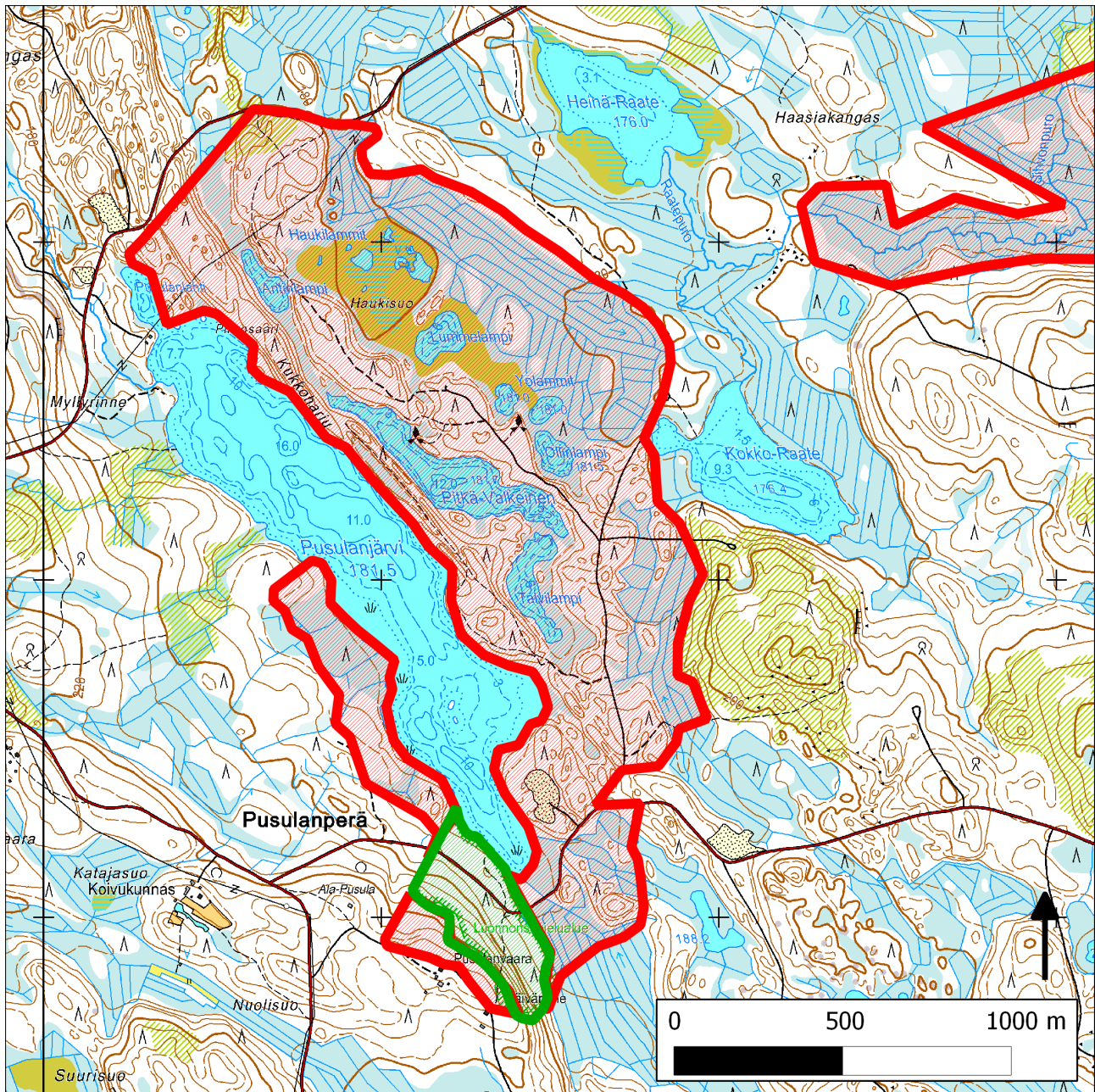

254. Kukkoharju (Nurmes)

254. Kukkoharju (Nurmes); koillisessa 260. Peurasuo-Sihvonpuro (Nurmes)

Sijainti

Kohde sijaitsee Keski-Nurmeksessa, noin 6 kilometriä itään Petäiskylästä. Kohde rajautuu eteläosastaan Päivärinteen Natura 2000 -kohteeseen.

Pinta-ala

Karttarajauksen pinta-ala 197 hehtaaria.

Yleiskuvaus

Kukkojarjun alue sisältää maisemallisesti näyttävän, suurelta osin vanhapuustoisien harjumuodostelman, johon liittyy kymmenkunta pientä ja keskikokoista harju- ja suolampea sekä toista kymmentä hehtaaria pääosin ojittamattomia soita.

Kohteen metsät ovat pääosin puustoltaan 100–150-vuotiaita kuivia ja kuivahkoja kankaita. Lisäksi alueella on muutama nuorempi männikkökuvio Antinlammen itäkaakkoispuolella sekä siemenpuuhakkuualue itäosassa. Pääosa alueen metsistä on jossakin vaiheessa harvennushakattu, mutta puustorakenteeltaan luonnontilaisen kaltaisia metsiäkin löytyy muutamilta kuvioilta (mm. Pitkä-Valkeisen ja Lummelammen väli, alueen itäosa). Metsissä on yleensä lahoppuuta vielä niukasti, mutta muutamilla kuvioilla (mm. Pitkä-Valkeisen pohjoisranta) lahoaa näkyvästi mänty- ja koivulahoppuuta. Monissa harvennetuissakin metsissä osa vanhemmista männyistä on tervasroson vaivaamia, joten lahoppuuden määrä on lisääntymässä.

Alueen suot ovat karuja nevoja ja rämeitä. Haukisuon-Lummelammen laajemmalla suovaltaisella alueella vallitsevat oligotrofiset lyhytkorsinevat ja -rämeet, jonkin verran löytyy myös karua suursaranevaa. Harjun viereltä löytyy kapealti tupasvilla-, isovarpu- ja korpirämeitä. Valtaosa muista alueen piensoista on isovarpu- ja korpirämeitä, joista pääosa on vanhapuustoisia. Monilla rämeillä on myös näkyvästi mäntylahoppuuta sekä jonkin verran koivulahoppuuta. Paikoin lampien rannoilla on myös pienialaisesti lyhytkorsinevoja sekä tupasvillarämettä.

Alueen lammista Antinlampi, Pitkä-Valkeinen ja Talvilampi ovat vesitaloudeltaan luonnontilaisia harjulampia ja yhdeksän muuta suolampia. Lammet ovat luonnontilaisia.

Kukkojarjun alue on vanhojen harjumetsien, lukuisien vesistöjen sekä ojittamattomien soiden vuoksi alueena huomattavan luonnonkaunis. Vastaavaa biotooppiyhdistelmää ei näin hyvin säilyneenä ja laajana löydy enää miltään valtion omistamalta alueelta Nurmekselta.

METSO-arvot ja muut erityiset luonnonarvot

Pitkä-Valkeisen pohjoisrannan runsalahoppuustoinen osa täyttää METSO-kohteena edustavuusluokka I:n runsalahoppuustoisien kangasmetsien kriteerit, lopuista vanhemmista kangasmetsistä rakenteeltaan erirakenteisia ja jonkin verran lahoppuuta sisältäviä voinee pitää luokan II kohteina. Vanhojen harvennusten takia tasarakenteisia metsiä voin lähinnä iän ja sijainnin takia pitää III-luokan kohteina. Myös vanhat siemenpuuhakkuualueet, joissa siemenpuut ovat tallella, täyttävät III-luokan kohteen kriteerit. Alueen rämeistä osa täyttää vanha- ja runsalahoppuustoisina luokan I rämeen kriteerit, loput ovat luokkaa II.

Kohteella on huomattavaa merkitystä vaarantuneiden harjulampien ja silmälläpidettävien luonnontilaisten suolampien suojelulle.

Kohteen suot edustanevat lähinnä paikallisia suoyhdistymiä, joiden osalta tietopohja ei ole riittänyt uhanalaisuuden arviointiin. Suotyyppitasolla arvioituna kohteella on jonkin verran merkitystä ainakin neljän vaarantuneen ja kahden silmälläpidettävän neva- ja rämetyyppin suojelulle.

Alueen metsistä vähemmistön muodostavilla rakenteeltaan luonnontilaisen kaltaisilla kuivilla kankailla on hieman merkitystä vaarantuneen ja kuivahkoilla kankailla silmälläpidettävän kangasmetsätyyppin suojelulle.

Lajistoarvot

Kohteen lajisto tunnetaan puutteellisesti. Alueen vanhoilta männyiltä on tehty kaksi havaintoa männynkäävästä sekä mäntymaapuilta yksittäiset havainnot kermakarakäävästä sekä korokäävästä. Kaikki em. lajit ovat luonnonsuojelullisesti arvokkaiden vanhojen metsien indikaattorilajeja. Pitkä-Valkeisen eteläpuolisen rämeen koivulahopuulta havaittiin harvinaisehko tikankääpä. Lisäksi Haukilampien lounaispuolisessa rinteessä kasvoi harvinaisehkoa kangaskortetta.

Kesällä 2004 Pusulanjärven itäosassa uiskenteli kuikkapari (D1) yhden poikasen kanssa.

Alueen huomiointi Metsähallituksen alue-ekologisessa verkostossa

Metsähallitus on alue-ekologisessa verkostossa huomioinut arvokkaina luontokohteina pääosan alueen ojitamattomista soista (ei kaikkia). Alueen harjumetsistä valtaosa on jätetty pelkäksi maisema-alueeksi.

Yhteenveto suojeluarvoista

Kukkojarjun luontokokonaisuus täyttää erittäin hyvin luonnonsuojelulain 10 §:ssä määritellyt luonnonsuojelualueiden yleiset perustamisedellytykset. Alueelta löytyy maisemallisesti hienoja vanhahkoja harjumetsiä, lukuisia harju- ja suolampia sekä pääosin luonnontilaisia soita. Luonnonkauniin ja harjumuodostelmana maakunnallisesti arvokkaan kohteen arvoa lisää sen liittyminen Päivärinteen Natura 2000 -alueeseen sekä sijainti Keski-Nurmeksessa, jossa on vähän suojelualueita.

Muuta

Kukkojarju on pääosin osoitettu Nurmeksen kaupungin Metsäkylä I:n lainvoimaisessa osayleiskaavassa SL-varaukseksi eli alueeksi, joka on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu. Osa alueen pohjoisosasta on kaavassa määritelty luo-alueeksi (=luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue).

Pohjois-Karjalan 2. vaihemaakuntakaavassa alue on osoitettu vähintään maakunnallisesti arvokkaaksi harju- tai moreenialueeksi (ge-1). Alueen arvoa nostaa se, että se on myös osa arvokasta pohjavesialuetta.

Tietolähteet

Pää tietolähteenä toimii koosteen tekijän (Keijo Savola) 31.8.2004 alueelle tekemä maastokäynti. Täydentävinä tietolähteinä on käytetty Mari Wikhomin maastokäyntiä (2.6.2003), Metsähallituksen Nurmeksen alue-ekologista suunnitelmaa, Nurmeksen Metsäkylä I osayleiskaavaa sekä Maankamaran muotojen kartoitus ja arviointi maankäytön suunnittelun kannalta -raporttia (Ari Lyytikäinen 1993).